

Právní normy o státních dávkách vydané v republice československé v roku 1921.¹⁾

Jan Čaha.

Článek tento jest pokračováním pojednání »Právní normy o státních dávkách vydané v republice Československé od převratu do konce roku 1920« v ročníku 1921 tohoto časopisu. Úkol jest týž, rovněž i rozsah pojednávaného předmětu; proto volili jsme úplně stejné rozčlenění látky jako v pojednání dřívějším.

I. Přímé daně osobní.

A. Všeobecná daň výdělková.

1. Zákon ze dne 17. března 1921, č. 123. Sb. z. a n. o všeobecné dani výdělkové pro rok 1921.

2. Vyhláška generálního finančního ředitelství v Bratislavě ze dne 4. dubna 1921, č. 153. Sb. z. a n. o zřízení druhé komise vyměřující daň výrokovou III. třídy pro ukládací obvod Bratislava (město).

Ad 1. V území čs. republiky, vyjmajíc Slovensko a Podkarpatskou Rus, platí sazby všeobecné daně výdělkové, uložené na rok 1920, též pro berní rok 1921. Poplatníkům však se vydají na rok 1921 nové platební rozkazy, případně vydá se společný platební rozkaz pro roky 1920 a 1921, nebyla-li výdělková daň pro 1920 v den účinnosti zákona ještě uložena. Daň však může býti na žádost poplatníka anebo příslušné berní správy za berní rok 1921 upravena podle provozovacích poměrů v roce 1920; o žádostech rozhodne příslušná komise pro všeobecnou daň výdělkovou (§ 2.). Podnikům (zaměstnáním) v roce 1921 nově vzniklým vyměří se daň dle provozovacích poměrů, jsou-li již známy, anebo nejsou-li tyto poměry známy, dle provozovacích poměrů, které lze očekávat pro prvních 12 měsíců od počátku provozování. Jinak se na posavadních zásadách, platných pro ukládání všeobecné daně výdělkové, ničeho nezměnilo.

Z výnosů ministerstva, do této stati spadajících (ve Sbírce zák.

¹⁾ Srov. nově (1922, druhé vydání) vydaný »Přehled finančního hospodářství v Čs. republice« univ. prof. dr. Drachovského.

a nař. neuveřejněných), sluší uvést výnos otištěný na str. 425. Věstníku ministerstva financí o obligatorním uveřejňování změn ve stavu berních komisí.

B. Zvláštní daň výdělková.

1. Zákon ze dne 11. března 1921, Sb. z. a nař. č. 100, o stavebním ruchu (§ 37.).

2. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 293 Sb. z. a n., jímž se mění ustanovení §u 96. zákona ze dne 25. října 1896, č. 220 ř. z., o osobních daních přímých s prováděcím nařízením ze dne 10. listopadu 1921, č. 407 Sb. z. a n.

3. Zákon ze dne 3. března 1921, č. 102 Sb. z. a n., jímž se poskytuje daňové výhody pro stavbu budov obytných a budov pro provoz podniků s prováděcím nařízením ze dne 14. dubna 1921, č. 163 Sb. z. a n.

4. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 300 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení zákona o úrazovém pojištění dělníků.

5. Nařízení vlády ze dne 29. prosince 1921, č. 496 Sb. z. a n., jímž se upravuje správa fondu pro zaopatření zaměstnanců velko-
statku zřízeného podle zákona ze dne 8. dubna 1920, č. 329 Sb. z. a n.

6. Vyhláška ministerstva financí ze dne 3. ledna 1921, č. 11 Sb. z. a n., o zavedení jednotného vzorce pro sestavu závěrečných účtů akciových bank a předkládání povinných výkazů.

7. Vyhláška vlády republiky čs. ze dne 25. února 1921, č. 83 Sb. z. a n., o vzájemnosti vůči republice rakouské v příčině společnosti s obmezeným ručením.

Ad 1. Podle §u 36. uvedeného zákona mohou za účelem poskytování zápůjček státem zaručených ku podpoře staveb s malými byty a přístaveb a nástaveb domů sestupovati se peněžní a pojišťovací ústavy ve zvláštní společnosti s ručením obmezeným (viz nařízení vlády ze dne 21. května 1921, č. 205 Sb. z. a n.). Tyto společnosti požívají, omezují-li se skutečně jejich činnost pouze na poskytování takových zápůjček, osvobození od zvláštní daně výdělkové (na Slovensku a v Podkarpatské Rusi od daně zárodkové podniků veřejně účtujících).

Ad 2. Zákon ze dne 25. října 1896, č. 220 ř. z., jedná v §u 96. o dodatečném zdanění fondů uvedených v §u 95. lit. d) a f) téhož zákona (premiové rezervy pojišťovacích společností, pak obnosy, které koncem roku na již ohlášené škody anebo jiné pojistné případy nebyly vyplaceny, dále odpisové, amortisační fondy, fond ku krytí ztrát atd.).

Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 293 Sb. z. a n. doplňuje tento § 96. v tom směru, že dodatečné zdanění záloh, fondů a jiných přebytků nenastane při splnutí (fusi) podniků dle čl. 215. a 247. obchod. zák., dále při přeměně podniků ve společnosti akciové a u společností s obmezeným ručením, mimo to i při přeměně elektrárenských

společností s r. o. v hospodářská a výdělková společenstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., konečně při splnutí společenstev s r. o. v jedno společenstvo. Totéž platí i tehdy, když podnik podléhající zvláštní výdělkové dani má 1. června 1921 v držení veškeré akcie nebo podíly (kuxy) jiného podniku a splyne s ním, aniž by vydal nových akcií. Užije-li se ovšem těchto záloh, fondů a jiných přebytků při přeměně nebo v pozdější době k účelům poplatným, nastává dodatečně zdanění. Zákon poněkud blíže jest vysvětlen v uvedeném prováděcím nařízení.

Ad 3. Společnosti podléhající dani výdělkové podle II. hlavy zák. o osobních dani přímých ze dne 25. října 1896, č. 220 ř. z. (na Slovensku a Podkarp. Rusi dani výrobkové podniků veřejně účtujících), které v území republiky čs. v letech 1920 až včetně 1922 novostavbu, přestavbu, přístavbu nebo nástavbu obytných budov stavebně dokončí, mohou si od daňového základu vedle amortisace přípustné podle dosavadních daňových zákonů odečísti 70% prokazatelně vynaloženého stavebního nákladu, a to nejvýše v 10 ročních částkách, počínajíc berním rokem, který následuje po uplynutí kalendářního (obchodního) roku, v němž stavba byla ukončena. Subvence státem neb veřejnými korporacemi na stavbu poskytnuté odečtou se od stavebního nákladu. Uvedená výhoda předpokládá věnování budovy a její skutečné užívání převážně k účelům obývacím po dobu nejméně 10 let po dokončení stavby; toto věnování se vloží ve prospěch státu jako reální břemeno do knih pozemkových (§ 1.). Podniky, podléhající zvláštní dani výdělkové (výrobkové dani podniků veřejně účtujících), které v letech 1920 včetně 1922 vystaví, přestaví, přístaví, nebo nastaví v území republiky čs. budovy pro provoz podniku, anebo které v době v zákoně uvedené vymění nebo pořídí nové stroje a zařízení, požívají při vyměření této daně různých výhod výtčených v §u 2. zákona ze dne 3. března 1921, č. 102 Sb. z. a n.

Výhody dle §§ 1. a 2. č. 1 tohoto zákona platí také pro novostavby, přestavby, přístavby a nástavby budov, které sice v letech 1920 až 1922 nebyly dokončeny, s nimiž však bylo započato a v nichž se náležitě pokračuje.

Společnosti ve smyslu §u 1. uvedeného zákona rozumějí se veškeré podniky podléhající zvláštní dani výdělkové (výrobkové dani podniků veřejně účtujících). Této výhody budou tudíž účastna také hospodářská a výdělková společenstva, dále těžarstva, spořitelny, obecní podniky a pod. (l. 1. prováděcího nařízení).

Ministerstvo financí podalo zvláštní vysvětlivky k tomuto zákonu a prováděcímu nařízení výnosem otištěným ve Věstníku str. 178 až 181. —

Ad 4. Tento zákon (čl. II.) připojuje ku §u 56. zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z r. 1888 jednajícímu o poplatkových a daňových výhodách pro úrazové pojišťovny toto: Mimo to jsou tyto

ústavy (úrazové pojišťovny) osvobozeny od daně výdělkové a důchodové, rentové, včetně důchodové daně podle zákona ze dne 27. května 1919, č. 292 Sb. z. a n., a zákona z 8. dubna 1920, č. 250 Sb. z. a n. (srovn. § 84. lit. b) zákona o přímých osobních daních ze dne 25. října 1896, ř. z. č. 220 změněného novelou ze dne 23. ledna 1914, ř. z. č. 23).

Ad 5. Dle §u 14. tohoto nařízení jest fond pro zaopatření zaměstnanců velkostatku osvobozen od daně výdělkové a důchodkové s výjimkou daně důchodkové placené srážkou podle §u 133. zákona o osobních daních.

Z výnosů ministerstva financí (ve sbírce neuveřejněných) sluší uvést výnos o ocenění cenných papírů v úředním kursovním listě pražské bursy ve Věstníku na str. 230.

C. Daň rentová (důchodková).

Zákon ze dne 11. března 1921, č. 100 Sb. z. a n., o stavebním ruchu (§ 37).

2. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 300 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení zákona o úrazovém pojištění dělníků.

3. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 333 Sb. z. a n., o záměně 6%ních stát. poukázek čs. republiky za bony čs. republiky.

4. Zákon ze dne 18. března 1921, č. 126 Sb. z. a n., o státní investiční půjčce dopravní a nař. ze dne 14. dubna 1921, č. 167 Sb. z. a n. Zákon ze dne 11. března 1921, č. 100 Sb. z. a n., o stavebním ruchu a nař. ze dne 7. dubna 1921, č. 165 Sb. z. a n. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 308 Sb. z. a n. o státní výpůjčce na úhradu schodku z moučného hospodářství s prov. nař. ze dne 10. listopadu 1921, čís. 404 Sb. z. a n. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 312 Sb. z. a n., o povolení úvěru pro pořízení augmentačních zásob a výstroje pro mužstvo.

5. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 336 Sb. z. a n., jímž se mění některá ustanovení zákona o osobních daních přímých.

6. Nařízení vlády ze dne 29. prosince 1921, č. 496. Sb. z. a n., jímž se upravuje správa fondu pro zaopatření zaměstnanců velkostatku.

Ad 1. Společnosti uvedené sub B. ad 1. požívají dle § 37. uvedeného zákona osvobození od daně důchodkové (na Slovensku a Podkarpatské Rusi od daně úrokové a rentové dle zákonného čl. XXII. z r. 1875.). Úroky ze vkladů úsporných placené nebo k dobru připsané těmito společnostmi, jsou osvobozeny od daně důchodkové (úrokové a rentové).

Ad 2. Viz B., ad 4.

Ad 3. Úroky z pokladničních bonů, zaměněných za státní pokladniční poukázky dle § 1. tohoto zákona, nepodléhají dani rentové (§ 2.).

Ad 4. Úroky státní investiční výpůjčky dopravní jsou osvobozeny od daně rentové (§ 2. zák. a § 15. nař.); podobně i úroky státní lošové stavební výpůjčky (§ 27. zák. a § 9. nař.), jakož i úroky státní výpůjčky na úhradu schodku moučného hospodářství (§ 2. zák. a § 9. prov. nař.) a výpůjčky dle zákona č. 312. Sb. z. a n. (§ 2.).

Ad 5. Posavadní zdanitelné minimum per 4800 Kč zvyšuje se na 6000 Kč.

Ad 6. Viz B., ad 5.

Z ministerských výnosů dlužno uvést výnosy o přepočítacích kursech otištěné ve Věstníku, str.: 41, 138, 275 a 335.

D. Daň z příjmu.

1. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 294. Sb. z. a n., jímž se mění některá ustanovení o přímých daních platných na Slovensku a Podkarpatské Rusi, s prováděcím nařízením ze dne 1. prosince 1921, č. 469. sb. z.

2. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 336. Sb. z. a n. s prováděcím nařízením ze dne 1. prosince 1921, č. 466. Sb. z. a n.

3. Zákon ze dne 3. března 1921, č. 102. Sb. z. a n., jímž se poskytují daňové výhody pro stavbu budov obytných a budov pro provoz podniků, jakož i pro obnovu starých a pořízení nových strojů s prováděcím nařízením ze dne 14. dubna 1921, č. 163. Sb. z. a n.

4. Zákon ze dne 21. prosince 1921, č. 495. Sb. z. a n., kterým se upravují výhody poskytnuté státním a jiným veřejným zaměstnancům z důvodů mimořádných poměrů.

5. Nařízení vlády ze dne 21. ledna 1921, č. 30. Sb. z. a n. o částečné onerositě platů členů vlády.

6. Nařízení vlády ze dne 9. prosince 1921, č. 446. Sb. z. a n. o náhradě členům komisí pro daň z příjmu za úslou práci a výdělek.

7. Vyhláška ministerstva financí ze dne 4. ledna 1921, č. 14. Sb. z. a n. o zřízení odhadních komisí pro daň z příjmu (dôchodkovou), majetkovou a z válečných zisků v Munkačevě, Hustoji a Rahovč, dále ze dne 28. února 1921, č. 104. Sb. z. a n. o zřízení týchž komisí ve finančním okrese Bratislava a konečně ze dne 14. listopadu 1921, č. 443. Sb. z. a n. pro berní okres Kapušany; Vyhlášky generálního finančního ředitelství v Bratislavě ze dne 23. března 1921, č. 152. Sb. z. a n., 21. května 1921, čís. 207. Sb. z. a n. a 29. října 1921, č. 399. Sb. z. a n. týkající se týchž komisí ve finančních okresech Levoča a j. —

8. Vyhláška ministerstva financí ze dne 13. prosince 1921, čís. 452. Sb. z. o změně počtu členů odhadní komise pro daň z příjmu v odhadním okrese Brno-město.

Ad 1. Zákon snižuje pro berní leta 1921 až 1923 daněprostou částku 10.000 Kč na 6000 Kč a mění některá ustanovení dosud platných zákonů. Zvyšuje některé minimální obnosy důležité pro vymě-

ření daně z příjmu. Dosavadní osvobození služebních platů do 20.000 Kč zaměstnanců v soukromých službách a služebních platů zřízenců zemské dělnické, nemocenské a úrazové pojišťovny od daně z příjmu (§ 14. zák., čl. XXVI/1916) odpadá, kdežto osvobození služebních platů zaměstnanců ve veřejných službách zůstává i nadále v platnosti. Zákon dále jedná o zvláštním zdanění pracovního příjmu manželky neb jiných příslušníků domácnosti (§ 2. zák.), o odpočitatelnosti příspěvků do pokladen (ústavů) nemocenských, úrazových, starobních, invalidních, vdovských, sirotčích a pensijních a pod. příspěvků do odborných spolků nebo pomocných pokladen. Zákon upravuje zejména nově sazbu daňovou (§ 3. zák., k tomu zevrubný výklad v prováděcím nařízení s příklady). Nejmenší daňový základ je 6.000 Kč. Zdanitelný příjem jest rozčleněn dle stupnic: nejnižší stupnice 6.000—6.600 Kč, kde činí daň 80 Kč, t. j. 1.27% průměru. Při stupnici 96.000—100.000 Kč činí daň 4841 Kč, t. j. 4.94%, při stupnici 200.000—210.000 Kč činí daň 12.030 Kč, t. j. 5.87% průměru. U příjmu vyššího než 210.000 Kč stoupají stupnice od 10.000 Kč a daň o 670 Kč. Daň jest tedy progresivní a blíží se ku hranici 6.7% z příjmu. Normální daň může být však pro poplatníky, k jejichž domácnosti nenáleží žádná nebo jenom jedna osoba, zvýšena o 15, příp. o 10%; tato přírážka může však být komisí snížena. Zaměstnavatelé jsou povinni na vyzvání finančního úřadu I. stolice daň z příjmu předepsanou pro berní leta 1921—1923 z platů služebních sraziti zaměstnancům při výplatě těchto platů a odvésti bernímu úřadu (čl. II.). Blížší podává prováděcí nařízení.

Ad 2. Zákon tento opět zvyšuje některé minimální obnosy důležité pro vyměření daně z příjmů, jež byly již zvýšeny zákonem ze dne 9. dubna 1920, č. 313 Sb. z. a n. Zejména sluší uvést, že zdanitelné minimum obnáší 6.000 Kč a že pokud podle ustanovení § 155., odst. 2., a § 175. má být zdaněn příjem 6.000 Kč anebo menší, není daň degressivní jako posud, nýbrž činí vždy 1% z příjmu. Dále byl změněn § 173. rozšířením snížení daně poplatníkům, v jejichž zaopatření jsou — nepřihlížeje k druhému manželu — další členové rodiny. Posavadní ustanovení §u 160. čís. 4. o srážkách při platech služebních bylo částečně změněno a zní takto: Dále u příjemců platů služebních (pevných i proměnitelných) ony částky, jichž jest třeba k opatření a zachování vlastního nářadí a šatu, dále zvláštní výlohy spojené se zaměstnáním v obzvláště nebezpečných, nepřetržitých nebo nočních závodech, jízdné z místa a do místa pracovního a konečně částky pravidelně zapravované do odborných spolků nebo pomocných pokladen za příčinou zajištění podpor pro případ nemoci, mateřství, nezaměstnanosti, nebo neschopnosti k výdělku a pro jiné případy nouze; tyto výlohy, pokud prokázatelně nečiní více, srazí se při služebním příjmu až do 24.000 Kč částkou nejméně 15% z tohoto příjmu. V § 160. č. 7. posavadního zákona o přímých daních osobních nahrazena částka 7.200 Kč částkou 14.000 Kč. V § 160. č. 3.

nahrazeny částky 300 K a 600 K částkami 1200 Kč a 2400 Kč (odpočitatelné prémie pojišťovací). Posavadní § 237. o srážení daně z příjmu zaměstnavatelem byl § 3. nového zákona doplněn takto: Zaměstnavatelé jsou povinni na vyzvání berní správy daň z příjmu z proměnlivých platů služebních předepsanou ku přímému placení sraziti zaměstnancům při výplatě těchto platů a odvésti bernímu úřadu v určitých, berní správou stanovených částkách a lhůtách. Zaměstnavatel, jež nevyhověl výzvě berní správy, ručí osobně za nesražené částky.

Zákon tento neplatí pro Slovensko a Podkarpatskou Rus. (Viz ad 1.)

Ad 3. Osoby, podléhající dani z příjmu (dôchodkové), které v území republiky čs. v letech 1920 až včetně 1922 novostavbu, přestavbu, přístavbu nebo nástavbu obytných budov stavebně dokončily, požívají téže výhody, jako společnosti s tímž účelem (viz B) 3.). Dále požívají fyzické osoby, vedou-li řádně obchodní knihy, u daně z příjmu obdobně týchž výhod, jichž při vyměření daně výdělkové požívají podniky podléhající zvláštní dani výdělkové, které v letech 1920 až včetně 1922 vystaví, přestaví, přistaví nebo nastaví v tuzemsku budovy pro provoz podniků.

Ad 4. Dle § 7. jsou osoby v činné službě, za které stát podle dosavadních ustanovení převzal k placení daň z příjmu vybíranou srážkou, povinny platiti na berní rok 1922 25% daně z příjmu, vy-padající na dobu od 1. března 1922 ze služebních požitků (§ 7.). Veřejné korporace nesmějí za své zaměstnance v činné službě převzítí ku placení více než 75% daně z příjmu, připadající na dobu od 1. března 1922 z jich služebních požitků. K tomu uvádíme výnosy ministerstva financí, otištěné ve Věstníku, str. 79—83, ročníku 1922.

Ad 5. Činovní a reprezentační přídavky členů vlády jest považovati za náhradu služebních výdajů, jež do poplatného příjmu nelze započítávati; naproti tomu však jest platy členů vlády, zavedené zákonem ze dne 20. prosince 1918, č. 94. sb. z., započítávati do zdaňovacího základu plným obnosem.

K tomu poukazujeme na výnos ministerstva financí, otištěný ve Věstníku, str. 229, o převzetí daní a kolkovného z platů ministrů státem.

Ad 6. Dle § 1. nařízení se nahrazuje částka 3000 K, uvedená v nařízení ze dne 25. prosince 1914 ř. z. č. 2. z r. 1915, částkou 20.000 Kč a částky 6 K a 8 K, uvedené v § 2. téhož nařízení, částkami 30 Kč a 40 Kč. Toto nařízení neplatí pro Slovensko a Podkarpatskou Rus.

Z výnosů ministerstva financí sluší ještě uvéstí výnos o uveřejňování změn ve stavu berních komisí, otištěný ve Věstníku, str. 425. a výnos o odpočitatelnosti kapitalisovaných úroků při dani z příjmů, otištěný ve Věstníku, str. 56.

II. Reálné daně.

A) Daň domovní.

1. Zákon ze dne 11. března 1921, č. 100 Sb. z. a n., o stavebním ruchu (§ 39.).

2. Zákon ze dne 1. dubna 1921, č. 158 Sb. z. a n., o přechodných ustanoveních daně domovní pro místa spojená s městy Prahou, Brnem a Olomoucem.

3. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 334 Sb. z. a n., kterým se mění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku sazba domovní daně třídní.

4. Nařízení vlády ze dne 20. října 1921, č. 374 Sb. z. a n., jímž se mění § 2. zákona ze dne 8. července 1902 č. 144 ř. z. o výhodách pro domy se zdravými a levnými dělnickými byty.

Ad 1. Dle § 39. tohoto zákona rozšiřují se ustanovení zákona ze dne 30. března 1920, č. 209 Sb. z. a n., o přechodných daňových výhodách pro stavby také na stavby, které budou stavebně ukončeny nejdéle do konce roku 1922 s tou odchylkou, že stavbám domů s malými byty, které se započnou v roce 1921 a stavebně dokončí nejdéle do konce roku 1922, přísluší úplné osvobození od domovní daně třídní a činžovní na dobu 50 let.

Ad 2. Obce a osoby, jež jsou počínajíc rokem 1921 sloučeny s Prahou, Brnem a Olomoucem, jsou s hlediska domovní daně částí místa dani činžovní zcela podrobeného.

Ad 3. Dle čl. II. mění se sazba třídní daně domovní (příloha B zákona ze dne 9. února 1882, č. 17 ř. z.) takto: nejvyšší (I.) třída má sazbu 860 Kč (při domech se 36 a 40 místnostmi), nejnižší (XVI.) třída 3 Kč, pro chýše z rákosí, hlíny beze zdiva, nebo z proutí atd. pak 1 Kč 50 h.

Ad 4. § 2. zákona ze dne 8. července 1902, č. 144 ř. z., mění se potud, že v odstavci 1. písm. a), b) a c), číslice 1200 (1600) K, 1800 K a 2400 K se mění v témže pořadí v číslice 6.000 Kč, 12.000 Kč a 18.000 Kč.

D. Daň pozemková.

1. Zákon ze dne 17. února 1921, č. 87 Sb. z. a n., kterýmž se mění § 54., odst. 1., zákona ze dne 23. května 1883, č. 83 ř. z. o evidenci katastru daně pozemkové s nařízením vlády ze dne 13. května 1921, č. 190 Sb. z. a n., o změně sazeb poplatků za úřední jednání evidence katastru daně pozemkové.

2. Nařízení vlády ze dne 1. prosince 1921, č. 453 Sb. z. a n., kterým se doplňuje nařízení ministerstva financí ze dne 11. června 1883, č. 91 ř. z., provádějící zákon ze dne 23. května 1883, č. 83 ř. z., o evidenci katastru pozemkové daně.

Ad 1. Jedná o poplatek za úřední jednání evidence katastru daně pozemkové k účelu provedení nastalé změny v operátech katastrálních. Citované vládní nařízení stanoví blíže výši poplatku za

přepis v operátech katastrálních (přepisné) a poplatek za měření (měrné).

Zákon a nařízení platí pouze pro Čechy, Moravu a Slezsko, včetně území těmito zemím přivtělených.

Ad 2. Obsahuje přechodné doplňky ku § 23., al. 22., nařízení ze dne 11. června 1883, č. 91 ř. z., pokud se jeví nutnými hledíc ku zákonu ze dne 27. května 1919, č. 318 Sb. z. a n. (o zajištění půdy drobným pachtýřům).

Z výnosů ministerstva financí dlužno ještě uvést výnos o změnách v obvodu vyměřovacích okresů evidence katastru daně pozemkové v Čechách a na Moravě, otištěný ve Věstníku na str. 91., a výnos o vyhotovování snímků situačních nákrešů pro knihovni soud a evidenci katastru daně pozemkové otištěný ve Věstníku, roč. 1922, str. 78.

III. Poplatky a taxy.

1. Nařízení vlády ze dne 28. dubna 1921, č. 178 Sb. z. a n., o zavedení nákladních listů pro tuzemskou dopravu se zněním slovenským, jakož i slovenským a maďarským, o úpravě dalšího užívání nákladních listů s čs. 10halérovým kolkem a o výměně nákladních listů s kolky býv. Rakouska nebo Uherska.

2. Zákon ze dne 30. června 1921, č. 242 Sb. z. a n., o dopravních daních s prováděcím nařízením ze dne 21. července 1921, č. 243 Sb. z. a n. —

3. Vyhláška ministra financí ze dne 5. listopadu 1921, č. 403 Sb. z. a n., o tom, že se pověřuje zemská finanční pokladna v Brně, aby obkolkovávala hrací karty.

4. Nařízení vlády ze dne 9. prosince 1921, č. 441 Sb. z. a n., o nových kolkových a závěrných známkách na hrací karty.

5. Zákon ze dne 18. února 1921, č. 76 Sb. z. a n., kterým se zrušuje zákon ze dne 25. června 1919, č. 378 Sb. z. a n., ohledně ohlašování nájmu a pachtu a ohledně změn poplatků ze smluv nájemních a pachtovních.

6. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 295 Sb. z. a n., o poplatku ze služebních smluv s prováděcím nařízením ze dne 1. prosince 1921, č. 437 Sb. z. a n.

7. Zákon ze dne 30. června 1921, č. 244 Sb. z. a n., kterým se mění na Slovensku a Podkarp. Rusi některá ustanovení o kolcích a přímých poplatcích.

8. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 337 Sb. z. a n., o dani z obhaceni.

9. Vyhláška ministertsva financí ze dne 16. září 1921, č. 353 Sb. z. a n., kterou se stanoví den, od něhož dlužno počítati 6tíměsíční lhůtu stanovenou v § 4., odst. 4. cis. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z. o poplatcích z bezúplatných majetkových převodů.

10. Nařízení vlády ze dne 24. února 1921, č. 80 Sb. z. a n., jímž se stanoví přepočítací kursy hodnot vyjádřených v cizozemské měně pro poplatky stupnicové a pro poplatky, které dlužno zapravovati dle cis. nařízení ze dne 15. září 1915, č. 280 ř. z., přímo bez úředního vyměření.

11. Zákon ze dne 11. března 1921, č. 100 Sb. z. a n., §§ 37. a 38.

12. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 313 Sb. z. a n., o obnově drobných zemědělských pachtů.

13. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 322 Sb. z. a n., o podpoře nezaměstnaných.

14. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 330 Sb. z. a n., o závodních výborech.

15. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 333 Sb. z. a n., o záměně 6%ních státních pokladničních poukázek za bony čs. republiky.

16. Osвобоzení od pevných a stupnicových poplatků dle zákona o poplatku ze služebních smluv a prováděcího nařízení k tomuto zákonu.

17. Nařízení vlády ze dne 1. prosince 1921, č. 435 Sb. z. a n., o zrušení ustanovení o placení kolkových poplatků hotovými penězi.

18. Nařízení vlády ze dne 28. července 1921, č. 264 Sb. z. a n., o nových úředních blanketech směnečných a o výměně starých blanketů směnečných.

19. Nařízení vlády ze dne 28. července 1921, č. 265 Sb. z. a n., o nových úředních blanketech pro kupecké poukázky na plnění peněžítá se splatností nejvýše na 8 dní obmezenou a o výměně starých úředních blanketů pro takovéto poukázky.

20. Vyhláška min. financí ze dne 1. listopadu 1921, č. 396 Sb. z. a n., kterou se stanoví den, od něhož dlužno počítati šestiměsíční lhůtu stanovenou v § 20., odst. 3., uh. zák. čl. XI. z r. 1918, o poplatku za majetkový převod.

21. Ustanovení o poplatkovém ekvivalentu dle § 31. zákona o dani z obohacení.

Ad 1. Do prodeje dány železniční nákladní listy pro tuzemskou dopravu jak obyčejného zboží nákladního, tak i rychlozboží, a to kolkované (s natisknutou kolkovou známkou republiky čs. za 30 h a 1 Kč 20 h), kolkou prosté i duplikáty, se zněním slovenským, jakož i slovenským a maďarským. V témže jazykovém znění vydány též kolkované železniční dopravní lístky (s natisknutou kolkovou známkou republiky čs. za 30 h). O úpravě, obsahu a ceně těchto nákladních listů a dopravních lístků platí totéž, co o železničních nákladních listech a o železničních dopravních lístcích se zněním českým, jakož i českým a německým. Kromě toho jedná nařízení o užívání nákladních listů čs. 10haléřovým kolkem (§ 2.) a o výměně nákladních listů opatřených kolkovou známkou býv. Rakouska nebo Uherska za nákladní listy republiky čs. (§ 3.—6.) a o výměně dopravních lístků. (§ 7.)

Ad 2. Pod dopravními daněmi se rozumí: Daň z jízdních lístků, daň ze zavazadel a daň přepravní.

Daň z jízdních lístků.

A. Skutečností, na niž zákon víže právní povinnost, jest přeprava osob na železnicích všeho druhu v území republiky čs. (§ 1. zák.), nejedná-li se o osoby, které se přepravují na zvláštní dělnické jízdenky za zlevněné jízdné (§ 5. zákona a § 14. prováděcího nařízení), a osoby přepravované na drobných drahách, které zprostředkují přepravu v obci a jejím okolí, v území obce a v obvodu 10 km od obecních hranic (§ 6. zákona a § 15. prov. nařízení).

Vedle přepravy na železnicích jest skutečností, na niž zákon upíná právní povinnosti, přeprava osob lodní plavbou (§ 7.).

B. Povinnosti s touto skutečností spojené.

1. Povinnost platební.

a) Subjekty této povinnosti jsou osoby povinné k placení jízdného (§ 2. a 7. zák.).

b) Rozsah této povinnosti:

aa) daňovým základem jest jízdné (§ 1. zákona). Za jízdné považuje se každý obnos, který pod jakýmkoliv názvem vybírá se jako úplata za přepravu osob na veřejných železnicích v republice čs. Plnění jiného druhu, jako pokuty, propadlé, poplatky za vstup na nádraží a pod., nejsou předmětem daně. Místní lístky, které oprávnňují cestující na určité místo, jsou vyňaty z poplatnosti jen tehdy, když cestující i bez místního lístku by byl oprávněn k jízdě dotčným vlakem již na základě svého jízdního lístku.

bb) Daňová sazba jest, pokud se týče přepravy osob na železnicích 20% jízdného (§ 1. zák. a § 1. prov. nařízení), 2 h za každých i začatých 100 h jízdného, pokud se týče osobní přeplavby plavbou lodní a pevný poplatek v § 8. zák. stanovený, pokud se týče poukázek (legitimací) na volnou jízdu, jakož i na jízdu za sníženou cenu po železnicích.

c) Doba a způsob plnění této povinnosti. Daň při přepravě osob na železnicích vybírají od osob povinných k placení jízdného železniční správy a odvádějí ji státní pokladně bez úředního vyměření (§ 2. zák. a § 5., §§ 7.—9. prov. nařízení). Zde se tedy jedná o placení přímé.

Vedle placení přímého zna též zákon placení kolků. Kolkovým poplatkem jest poplatek vybíraný dle § 7. zák. podnikateli lodní plavby (k tomu též § 16. prov. nař.). Proč tento poplatek jest právě kolkový, nevysvětluje ani ze zákona, ani z prováděcího nařízení. V kolicích se dále platí poplatek za poukázky (legitimace) na volnou jízdu, jakož i na jízdu za sníženou cenu (§ 8. a §§ 17.—20. prov. nař.).

d) Vrácení daně. Náhrada daní dopravních železnicemi

děje se podle týchž ustanovení, která platí pro náhradu dovozného (dopravného, jízdného).

Náhrada daní dopravních, odvedených státní pokladně bez úředního měření, železnicím jest jen tehdy přípustna, byla-li následkem skutkového omylu aneb účetního nedopatření odvedena prokazatelně vyšší daň než podle zákona bylo odvésti. Náhrada může býti požadována do 3 let počítajíc ode dne, kdy odvedení daně mělo se státi (§ 11. prov. nař.).

e) Zánik platební povinnosti. O zániku platební povinnosti promlčením jedná § 18. zák.

2. Jiné povinnosti.

a) Povinnost vyplývající z kontroly státními orgány.

Každý železniční podnik jest povinen vyhotoviti a předložiti příslušným úřadům roční a měsíční výkazy o zúčtování daňové povinnosti (§§ 8. a 9. prováděcího nařízení).

b) S touto povinností souvisí další povinnost železničních podniků trpěti, aby za účelem přezkoušení výkazů finanční správa nahlédala do původních záznamů a knih podniků (§ 3. zákona a § 9. prováděcího nařízení).

c) Povinnost ručení. Železniční podniky ručí nedílnou rukou s poplatníky za zapravení daně a ručí dále za škodlivé následky (platiti úroky z prodlení, pokuty), bylo-li opomenuto daň zavčas odvésti a vykázati (§ 2. a 3. zák.).

Daň ze zavazadel.

Skutečností, s níž spojuje zákon právní povinnosti, jest zde přeprava cestovních zavazadel, psů v průvodě cestujících a expresního zboží na železnicích všeho druhu v území čs. republiky (§ 9. zák.). Daňovým základem jest zde dopravné (§ 9. zák.). Za dopravné považuje se každý obnos, jenž se pod jakýmkoli názvem vybírá jako úplata za jmenované přepravy. Poplatky za vedlejší výkony při přepravě, které nejsou započteny do dopravného, za zavazadla, na př. manipulační poplatky, poplatky za udání zájmu na dodání, přenosné a pod., nepokládají se za dopravné nebo jeho součást (§ 2. prov. nař.). Daňová sazba jest 20% dopravného. Jinak platí pro tuto daň obdobně ustanovení vyřčená zákonem pro daň z jízdních lístků v §§ 2.—4. a 6.

Daň přepravní.

A. Skutečnost, s níž zákon spojuje právní povinnosti, jest přeprava zboží na železničních v území čs. republiky, nejedná-li se o přepravu železničního služebního zboží (§§ 10. a 14., odst. 1. zák.). Za železniční služební zboží se považují jen ony předměty, nacházející se ve vlastnictví železnice, které se přepravují výlučně pro vlastní stavební a provozovací službu železnice na tratích téže železnice (§ 12. prov. nař.).

B. Skutečnosti s touto povinností spojené.

1. Povinnost platební.

a) Subjekty platební povinnosti jsou osoby povinné k placení dovozného (§ 12. zák.).

b) Rozsah platební povinnosti:

aa) Daňovým základem jest cena přepravní. Za cenu přepravní se považuje dovozně včetně manipulačních poplatků a převozného, dále vlečné (poplatky za přistavení vozů), pak všechny ostatní poplatky za přepravu zboží, vyjímajíc poplatky za vedlejší výkony při přepravě nezapočítané do dovozného (§ 10. zák.). K tomu náležejí též poplatky za ochranné vozy a pod. Poplatky za vedlejší výkony při přepravě nezapočtené do dovozného, na př. nákladné a skladné, poplatky za předržení vozů, nájemné za plachty, poplatky za udání zájmu na včasném dodání, manipulační poplatky celní, povoznické poplatky a pod., nepovažují se za dovozné nebo jeho součást, rovněž tak ne obnosy, jež platí poštovní správa za listovní a balíkovou poštu železnicím. »Zbožím« rozumějí se všechny věci přepravované železnicemi, počítajíc v to mrtvoly a živá zvířata, s vynětím cestovních zavazadel (§ 3. prov. nařízení).

Pokud přichází v úvahu železniční styk s cizím územím a průvozní přeprava přes území čs. republiky, viz § 11. zák. a § 4. prováděcího nařízení.

bb) Daňová sazba jest 30% ceny přepravní.

c) Doba a způsob plnění. Železnice vybírají u poplatníků daň přepravní zároveň s dovozným stejným způsobem jako toto a odvádějí ji státní pokladně bez úředního měření (§ 12., odst. 2. zák.). Přepravní daň se zpravidla započítá do sazeb tak, že k dovoznému (cena přepravní) připočte se přepravní daň a součet vybere se od osob, které platí dovozné. Železnice mohou ovšem též vybírat daň přepravní samostatně vedle dovozného bez započtení do sazeb, avšak jen s povolením ministerstva železnic. V tarifech a vyhláškách sazeb musí býti výslovně podotknuto, zda daň byla započtena do sazeb či nikoliv (§ 6. provád. nař.). Pokud se týče výpočtu a odvádění této daně a kontroly, platí (jako i u ostatních dopravních daní) §§ 7.—9. prov. nař.

d) Vrácení daně: Zde platí totéž, co jsme řekli při dani z osobních lístků.

e) Zánik platební povinnosti: totéž jako sub d) při dani z jízdních lístků.

2. Jiné povinnosti.

a) Železniční podniky jsou povinny vyhotoviti a předložiti finančním úřadům měsíční a roční výkazy o zúčtování povinností daňové. Zde platí totéž, co jsme řekli při dani z jízdních lístků. (K tomu též § 13. zák.)

b) Povinnost ručení. Železnice ručí nedílnou rukou s poplatníky za zapravení daně.

bb) Při přepravě zboží z cizích a do cizích území ručí za zaplacení daně příjemce neb odesílatel zboží nedílnou rukou s poplatníkem (§ 12. zák.).

3. Neplnění povinnosti

má následky stanovené v § 4. (při dani z jízdních lístků a dani ze zavazadel), v § 15. zák. (při dani přepravní) a § 19. (při všech dopravních daních). Mezi poplatníky a železnicemi platí pro vymáhání daně též ustanovení jako pro dovozně.

Ad 4. Nařízení obsahuje podrobný popis nových kolkových a závěrných známek na hrací karty.

Ad 5. Tento zákon ruší zákon ze dne 25. června 1919, č. 378-Sb. z. a n., kterým se upravovalo ohlašování nájmu a pachtu a poplatků ze smluv nájemních a pachtovních. Zákon se vrátil ku původnímu právnímu stavu až na ustanovení §u 3., v němž se praví, že osvobození z důvodu obchodní korespondence se na poplatné smlouvy nájemné a pachtovní nevztahuje.

Ad 6. (Služební smlouvy):

A. Skutečnost, s níž zákon spojuje právní povinnosti, jsou:

a) Udělení (propůjčení, jmenování, zmocnění volba a pod.) úřadů (církevních obročí, funkcí) a přijetí do stálých nebo opětovných služeb a to bez ohledu na to, byla-li o tom sepsána právní listina či nikoliv. Stalo-li se udělení úřadu nebo přijetí do služby v cizině, podléhá poplatku, týká-li se úřadu nebo služby na území republiky čs. (§ 1. zák.); b) jiné služební smlouvy podléhají poplatku jen tehdy, byla-li o nich sepsána právní listina. V tomto případě jest tedy skutečnost, s níž zákon spojuje právní povinnosti, vyhotovení právní listiny (§ 6.).

Mezi úřady uvedenými sub. a) se nepočítají služby dělníků, čeledě a živnostenských pomocných pracovníků. K živnostenským pomocným pracovníkům nenáleží osoby, které pro vyšší služební výkony jsou ustanoveny obyčejně s ročním nebo měsíčním služným jako: úředníci, dílovedoucí, mistři, mechanikové, faktoři, účetní, pokladníci, výpravčí, kreslič, chemikové a pod. (§ 2. zák.). Speciální osvobození od poplatků služebních zůstávají i nadále v platnosti (§ 5. zákona).

B. Povinnosti s touto skutečností spojené.

1. Povinnost platební.

a) Subjekty platební povinnosti.

aa) Jedná-li se o služby dle A) a):

Platební povinnost stihá obě smluvní strany, každou do polo-

více. Nemá-li zaměstnavatel (fond) bydliště nebo pobytu (sídlu) v tuzemsku, platí paušál zaměstnaný (§ 4. zák.).

bb) Jedná-li se o služby dle A) b), platí všeobecná ustanovení poplatkových norem (§ 10. zák.).

b) R o z s a h platební povinnosti:

aa) D a ň o v ý z á k l a d:

aaa) Jedná-li se o službu A) a) všechny požitky (peněžité i nepeněžité) spojené s propůjčeným úřadem a službou bez zřetele na to, kdy se propůjčení to stalo a jaké změny na požitcích byly provedeny (§ 1. zák.), t. j. úhrnný obnos poplatných požitků vyplacených v příslušné lhůtě.

bbb) Jedná-li se o služby A) b), umluvená mzda, příp. cena celé smluvené práce (§ 6. zák.).

bb) D a ň o v á s a z b a:

aaa) Jedná-li se o služby A) a) $\frac{1}{2}$ %ního daňového základu (§ 1. zákona).

bbb) Jedná-li se o služby dle A) b) zpravidla stupnice 2. podle výše umluvené mzdy. Je-li však pracovník podle smlouvy povinen dodati i látku, táž sazba jako při smlouvě kupní (§ 6. zák.).

Pokud se týče komunit, které pro úřad představeného nebo pro jiné funkce nemají zvláštních služebních příjmů, viz § 6. posl. odst. zák. a § 6. prov. nař.

c) D o b a a z p ů s o b plnění platební povinnosti:

aa) Jedná-li se o služby dle A) a), odvádějí poplatek přímo bez vyměření zaměstnavatelé, pokud se týče fondy, na jejichž účet požitky ty jdou ve zpětných lhůtách (bližší v §u 2. prov. nař.).

bb) Jedná-li se o služby dle A) b) platí všeobecná ustanovení poplatkových norem o kořcích (§ 10. zák.). Pokud se týče komunit viz § 6. prov. nař.

d) V r á c e n í d a ň ě.

Poplatek omylem přeplacený může býti vrácen na žádost, kterou jest podati u příslušných úřadů.

e) Z á n i k platební povinnosti.

O promlčení poplatků ze služebních smluv platí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku se zeměmi k nim administrativně přidělenými táž ustanovení jako pro jiné poplatky, na Slovensku a Podkarpatské Rusi ustanovení zákona z 29. ledna 1920, č. 70 Sb. z. a n. k §§ 21. a 45. zák. z 11. prosince 1919, č. 658 Sb. z. a n. (§ 9. zák.).

2. J i n é p o v i n n o s t i.

a) Zaměstnavatelé, kteří bilancují, jsou podle §u 4. zákona povinni účtovati ve svých bilancích roční částku všech poplatných požitků odděleně od ostatních nepoplatných požitků a zasílati

výpisy příslušných účetních položek do 6 měsíců po uplynutí každého kalendářního resp. obchodního roku příslušným finančním úřadům (§ 3., odst. 1. prov. nařízení).

b) Jiní zaměstnavatelé jsou povinni vésti trvale se z nam všech svých zaměstnanců, vykazovati v něm všechny roční požitky zaměstnanců a uschovávat po jistou dobu, po případě je odvésti příslušnému finančnímu úřadu (§ 3., odst. 2. prov. nař.).

c) Povinnost ručení. Jedná-li se o služby podle A) a), ručí zaměstnavatel za celý paušál, jest však oprávněn částku připadající na zaměstnaného při výplatě požitků si sraziti (§ 4. zák.).

d) Povinnosti vyplývající z dozoru státních orgánů. Podle §u 10. zák. dlužno ostatních ustanovení poplatkových, pokud neodporují novému zákonu o poplatcích ze služebních smluv, užití obdobně i pro poplatky podle tohoto zákona. Zůstávají tedy v platnosti zejména zákonná ustanovení o právu finančních úřadů nahlížeti do knih a o jejich právu kontrolním (§ 9. a § 3., odst. 2. i, f prov. nař.).

3. Neplnění povinnosti platební

má v zápětí následky stanovené v §u 7. zák. (úroky z prodlení, pokuta, příp. trestní řízení důchodkové).

Tímto zákonem se ruší sazební položka 86/40 zák. z 13. prosince 1862, č. 89 ř. z. a sazební položka 87. uher. poplat. zákona jakož i § 11. uher. zák. čl. XXVI. z r. 1881. Dále vylučují se služební smlouvy z působnosti ustanovení § 26. lit. a) zákona ze 7. ledna 1920, č. 31 Sb. z. a n. a § 6. lit. a) vládního nařízení z 24. června 1920, č. 403 Sb. zák. a nařízení.

V §u 11. obsahuje zákon přechodná ustanovení, pokud se týče vyměření služebních poplatků dle posavadních ustanovení.

Z výnosů ministerstva financí o služebních poplatcích sluší uvést výnos o odpisu při krátké době trvání služby otištěný ve Věstníku na str. 154.

Ad 7. Tento zákon stanoví, že na místo poplatků dle posledního odstavce §u 2. zák. čl. XXVII/1916 nastupují stupnice ustanovené v §u 1. nař. ze dne 24. června 1920, č. 403 Sb. z. a n. Dále zvyšuje zákon některé pevné poplatky a stanoví vyšší poplatků pro účty obchodníků a živnostníků.

Ad 8. (Daň z obohacení.)

Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 337 Sb. z. a n., o dani z obohacení s prováděcím nařízením ze dne 23. března 1922, č. 111 Sb. z. a n.

Dle §u 1. uvedeného zákona podléhají této dani:

- a) nabytí následkem úmrtí nebo pro případ smrti (daň dědická).
- b) úplna nebo částečně bezúplatná nabytí mezi živými (daň darovací). Zákonodárce zde upustil od posavadního názvu »poplatek dědický« a »poplatek z darování« (souhrnně »poplatek z obohacení«) a zavádí místo názvu »poplatek« název »daň«. Tím vyhovuje theorii

finanční, která nepokládá tyto dávky za »poplatky« ve vlastním slova smyslu, nýbrž za skutečné daně.*)

Tento zákon není snad novou kodifikací všech právních ustanovení o dani z obohacení, nýbrž ponechává v platnosti normy stanovené v obsáhlém cis. nařízení ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z., resp. uherského zákonného článku XI r. 1918, pokud nejsou změněny zákonem ze dne 7. ledna 1920, č. 31 Sb. z. a n., případně nař. ze dne 24. června 1920, č. 403 Sb. z. a n., a pokud je nemění nový zákon sám. Jest pravděpodobno, že nový zákon chtěl v prvé řadě z finančních důvodů státních zvýšení posavadních poplatků a že posavadní materiální ustanovení chtěl ponechat v platnosti. Pokud se týče materiálně právních ustanovení, z nichž příkladně uvádíme vznik berní povinnosti, pak výklad toho, co se má rozuměti »následkem úmrtí« nebo »pro případ smrti« a »nabytím mezi živými«, dále subjekty platební povinnosti a pod., bude se čtenáři obrátiti na starší nezrušené předpisy, zejména na uvedenou novelu z r. 1915.

V tomto pojednání omezíme se pouze na nové ustanovení zákona.

A. Skutečností, s níž tento zákon spojuje právní povinnosti, jest bezúplatné nabytí statků a to buď:

- a) následkem úmrtí nebo pro případ smrti anebo
- b) mezi živými.

Zákon nevykládá blíže, co se pod tím má rozuměti; sluší tudíž přihlídnouti ku §§ 1., 30. a 31. novely z r. 1915.

B. Povinnosti s těmito skutečnostmi spojené.
Berní povinnost vůbec.

Berní povinnost, již označujeme jako souhrn právních povinností vyplývajících z jisté finančněprávní normy, pokud se týče jednoho povinnostního subjektu, vzniká zde, jak se dá souditi z §u 1., skutečností úmrtí (při dani dědické) a uzavření právního jednání mezi živými (při dani darovací); ani zde zákon nestanoví ničeho bližšího, pročež dlužno přihlídnouti k ustanovením §§ 8. a 33. novely z r. 1915, při čemž jest ovšem vzíti zřetel na dodatek ku zákonu ze dne 7. ledna 1920, č. 31 Sb. z. a n., z něhož zvlášť uvádíme, že při darech movitých věcí jest poplatnost nezávislá na sepsání listiny.

Jednotlivé povinnosti.

*) Bráf »Finanční věda« nazývá daň dědickou daní »pozůstalostní« a řadí ji mezi daně »obchodové«, Heckel »Lehrbuch der Finanzwissenschaft«, I. sv., str. 211 a 420 a následující považuje tuto daň za »ergänzende Vermögenssteuer«, Eheberg »Finanzwissenschaft«, str. 391 řadí ji ku »Vermögensverkehrssteuern«, Schäffle »Die Steuern« nazývá daň dědickou, »Erbfallsteuer« a pojednává o ní v části nadepsané »Die Bereicherungs- oder sogenannte Verkehrssteuern«; podobně i jiní.

1. Povinnost ohlašovací.

Při pozůstalostech neprojednáváných soudem (veřejným notářem jako soudním komisařem) jsou dědicové povinni oznámiti včas příslušnému finančnímu úřadu (aspoň 14 dní předem), kdy a kde jednání o pozůstalostním jmění se bude konati, aby finanční úřad, uzná-li to za vhodné, mohl se účastniti tohoto jednání (§ 8.).

2. Povinnost přiznání.

Strana jest povinna oznámiti finančnímu úřadu cenu majetkových předmětů jako základ pro vyměření daně, jakož i všechny okolnosti a pomůcky potřebné ku vyšetření této ceny (§ 10.).

3. Povinnost platební.

a) O vzniku povinnosti platební nám zákon neříká ničeho bližšího. Práví v §u 26. pouze, že daň z obohacení vyměří finanční úřady. Toto »vyměření« jest však pouhým zjištěním výše daně, nikoliv nějakým aktem konstitutivním, jímž by platební povinnost teprve byla založena. Platební povinnost jest již v berní povinnosti obsažena a není-li v normě něco zvláštního pro platební povinnost stanoveno, vzniká platební povinnost současně s povinností berní. O Významu »platebních rozkazů« jsme zevrubněji promluvili v dřívějším již zmíněném pojednání »Právní normy o státních dávkách vydané v republice čs. od převratu do konce 1920« a ve spise »Finanční věda a finanční právo«.

b) Subjekty platební povinnosti.

Zákon se zmiňuje o subjektu platební povinnosti pouze v § 23., kde praví, že subjektem platební povinnosti při dodatečné dani z obohacení jest ten, kdo věci z pozůstalosti nabyt a dále ji prodal. Jinak zákon nejedná o subjektech platební povinnosti, pročez i zde sluší přihlédnouti k §§ 23. a 37. novely z r. 1915.

c) Rozsah platební povinnosti.

aa) Základ pro vyměření daně.

Dle §u 10. jest zpravidla základem pro vyměření daně obecná (prodejní) cena nabytých majetkových předmětů z doby úmrtí (dědického nápadu), pokud se týče z doby nabytí. Při tom, jak již řečeno, stihá stranu povinnost přiznati svědomitě tuto cenu a současně oznámiti finančním úřadům všechny okolnosti a pomůcky potřebné ku jejímu vyšetření. Při některých předmětech stanoví zákon pravidla pro fixní ocenění, tak při předmětech bursovního obchodu (§ 11., cena kursovní, příp. jmenovitá) a při staveních (§ 12., dvacetipětinásobný činžovní výnos). Nepovažuje-li však finanční úřad nebo poplatník cenu přiznanou nebo tyto fixní ceny za přiměřené, stanoví se cena (jako základ pro vyměření daně):

α) dohodou mezi finančními úřady a poplatníkem a nedojde-li k ní,

β) posudkem znalců.

Ocenění posudkem znalců věnuje zákon (asi hledě ku značnému zvýšení posavadních daňových sazeb) velmi značnou část. Nová výše sazby daňové [viz sub bb)] vyžaduje zajisté velmi přesného a objektivního ocenění. Zákon přiznává finančním úřadům i poplatníkům stejnou účast při ocenění znalci (§ 15. a § 17. posl. odst.). Snad až nadbytečně úzkostlivě ukládá zákon v §u 9. úřadům a znalcům povinnost při tomto oceňování a odhadu přihlížeti svědomitě k okolnostem, které mají vliv na vytvoření ustálené ceny předmětu. Zákonná ustanovení o posudku znalců jsou rázu formálního; nebudeme se tudíž zabývatí podrobnostmi a poukazujeme pouze na ustanovení §§ 13.—21. zák.

Do základu pro vyměření daně se dle §u 6. nečítají pojistky určené výslovně na zaplacení státní daně dědické a poplatku nemovitostního, jakož i případných veřejných přírážek k nim až do výše této daně a poplatku nemovitostního s přírážkou, ovšem bez újmy práva státu na dědickou daň (s poplatkem nemovitostním), přesahující pojištěný obnos.

Zvláštností zákona jest ustanovení §u 23. a §u 24. Byla-li totiž zděděná věc do dvou let po nápadu prodána nabyvateli za cenu o $\frac{1}{4}$ vyšší nežli obnášela cena zdaněná při pozůstalosti, nejméně však o částku 10.000 Kč, podrobí se rozdíl ten jako z výše ný dědický podíl nabyvatelů v za jistých podmínek do daňové daně z obhacení (§ 23). Naopak může býti zažádáno při prodeji zděděné (odkazané) nemovitosti nabyvatelem osobám nepříbuzným v téže lhůtě za cenu nejméně o $\frac{1}{4}$ nižší, nežli byla cena podrobená dani dědické, za jistých podmínek za snížení této daně, obnáší-li rozdíl v ceně nejméně 10.000 Kč. Zde se tedy jedná o zvýšení nebo snížení původního základu pro vyměření daně.

Při základu pro vyměření daně dědické sluší se zmíniti o výši poplatku nemovitostního, který jest platiti při převodech nemovitostí následkem úmrtí. Pro vyměření poplatku nemovitostního platí sice všeobecně zásada dle §u 10., že totiž základem pro vyměření tohoto poplatku jest cena vyšetřená jako základ pro vyměření daně dědické. Zákon však stanoví v §u 5. jistou výhodu (ovšem pouze pro případy převodu nemovitostí následkem úmrtí na děti, vnuky, manžely a ostatní příbuzné v přímé linii, pak na obce a jiné samosprávné svazky jakož i na ústavy s účely vyučovacími, dobročinnými a lidumilnými). V těchto případech totiž se snižuje poplatek nemovitostní (z hrubé ceny) na $\frac{1}{2}$ posavadní sazby co do částky zatížené knihovními břemeny z doby před úmrtím (dědickým nápadem) a výplatami druhým dědicům (odkazovníkům), avšak jen potud, pokud výplaty ty nejsou kryty čistou cenou movitých předmětů napadlých nabyvateli a jsou podrobeny dani dědické podle nového zákona.

bb) Daňová sazba.

Posavadní sazba stanovená zákonem ze dne 7. ledna 1920, č. 31 Sb. z. a n. (případně vládním nařízením ze dne 24. června 1920, č. 403 Sb. z. a n.), jest nahražena sazbou novou. Tato rozděluje veškeré nabyvatele na sedm tříd:

I. Děti, vnuci a manželé; II. ostatní příbuzní v přímé linii; III. sourozenci; IV. děti a vnuci sourozenců; V. ostatní poboční příbuzní do čtvrtého stupně; VI. ostatní osoby s vynětím třídy sedmé; VII. obce a jiné samosprávné svazky a věnování pro účely vyučovací, dobročinné a lidumilné. Sazební schema jest pak ještě doplněno poznámkami ku sazbě, pokud se týče poměru manželského a jiných různých osob, jako jest zeť, snacha, adoptované děti, schovanci, osoby ve služebním nebo námezdním poměru, veřejní společníci (čís. 1—3). Normální sazba se v jistých případech snižuje pro nezletilé děti, vnuky zůstavitelovy a manželku zůstavitelovu (č. 4 a 5).

Zvýšení novou sazbou proti sazbě posavadní jest velmi pronikavé a dá se tuším vysvětliti pouze popřevratovou finanční situací státní. Uvedeme příklad: z pozůstalosti 675.000 Kč platí dle posavadní sazby (podle zákona č. 31 Sb. z. a n. ai 1920) děti 27.000 Kč (4%), sourozenci 74.250 Kč (11%) a cizí osoby 141.750 Kč (21%); podle nové sazby platí pak děti 46.250 Kč (průměrně 6.85%), sourozenci 115.450 Kč (průměrně 17.10%) a cizí osoby 221.400 Kč (průměrně 32.80%). Při vyšších obnosech jest ovšem progresse ještě větší; průměrná sazba dosahuje při velkých obnosech (přes 10 milionů), jedná-li se o osoby cizí, přes 50% majetku podrobeného daní.

Při daňové sazbě dlužno se zmíniti též o ustanovení §u 25., dle něhož při dědickém nápadu na děti, vnuky a manžely, ostatní příbuzné v přímé linii, sourozence a konečně obce a jiné samosprávné svazky, jakož i věnování pro účely vyučovací, dobročinné a jiné sníží se (na žádost poplatníkovu) dědická daň o 1% za každé pololetí scházející od doby nápadu do konce roku 1925 a o 1% za každý další rok scházející do konce roku 1935, pokud byly předměty dědického nápadu nebo jejich hodnota u zemřelého podrobeny tuzemské dávce z majetku.

d) Doba a způsob plnění.

Zákon neobsahuje ničeho nového až na ustanovení §§ 29. a 30. o sečkáni daně. Nestačí-li totiž při pozůstalostech (nápadech) jejich čistá cena polovicí ku krytí daně dědické a poplatku nemovitostního, může býti na žádost poplatníkovu povoleno, aby se daň s poplatkem nemovitostním zaplatila do 6 let, po případě bezúročně (§ 29). Táž výhoda může býti poskytnuta, klesne-li cena nabytého jmění do 6 let nejméně o polovici z příčin nezaviněných poplatníkem (zvláště také při všeobecném poklesu ceny), a ohrožovala-li by vymáhání celé daně (poplatku) najednou hospodářskou existenci poplatníkovu. O možnosti vrácení daně se zákon nezmiňuje; platí tudíž starší nezrušené předpisy.

e) Zánik platební povinnosti.

Dle §u 28. platí, pokud se týče promlčení ohledně daně z obohacení a poplatků s ní spojených v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na územích k nim přivtělených táz ustanovení jako pro poplatky, na Slovensku a Podkarpatské Rusi pak ustanovení zákona ze dne 29. ledna 1920, č. 70 Sb. z. a n.

4. Jiné povinnosti:

a) Dle §u 7. jest finanční úřad oprávněn účastniti se svým zástupcem pozůstalostní inventury a uplatňovati při ní své námitky. Z toho vyplývá pro poplatníka povinnost trpěti účast zástupce finančního úřadu při tomto jednání, pak účast finančního úřadu při oceňování nabytých majetkových předmětů znalci (§ 15. a § 17.), jakož i účast zástupce finančního úřadu při jednání o pozůstalostním jmění při pozůstalostech neprojednávavých soudem (veřejným notářem jako soudním komisařem).

b) dle §u 23. r u č í z a d o d a t e č n o u d a ň z o b o h a c e n í věcně kupní dobírka, po případě kupitel věci, který vyplatil tuto dobírku vědomě před zaplacením daně dědické.

c) Pokud se jedná o povinnosti při řízení vyměřovacím, platí předpisy o poplatcích (§§ 26. a 28.).

5. N e p l n ě n í p o v i n n o s t í.

Zákon nemá nových ustanovení, platí tudíž předpisy staré.

K tomu sluší poukázati na výnos ministerstva financí o zpoplatňování pozůstalostí po příslušnicích německých, otištěný ve Věstníku str. 6.

Ad 9. Cís. nař. ze dne 15. září 1915, ř. z. č. 278, jedná v § 4. o výhodách pro pozůstalosti po účastnících války. Stanovené výhody jsou však v případě, kdy zůstavitel nepadl, avšak jeho úmrtí jest přece následkem poranění nebo nemoci získané válečnou činností, vyloučeny tehdy, když smrt zůstavitelova nastala po 6 měsících ode dne uzavření míru, kterýžto den bude zvlášť stanoven ministrem financí. Vyhláškou pod č. 9 uvedenou se oznamuje, že tuto šestměsíční lhůtu dlužno počítati od 1. srpna 1921.

Ad 10. Zde sluší ještě poukázati na výnos min. financí o ocenění cenných papírů v úředním kursovním listě pražské bursy, otištěný ve Věstníku, str. 230.

Ad 11. a) Úroky ze vkladů úsporných placené nebo k dobru připsané společnostmi zmíněnými sub I, B č. 3, jsou osvobozeny od 4%ního poplatku dle § 7. zákona z 29. února 1864 ř. z. č. 20 a cís. nař. z 28. srpna 1916 ř. z. č. 281 (§ 37. zák. o stavebním ruchu),

b) listiny dlužní a záruční o úvěrech a zápůjčkách povolených dle ustanovení zákona o stavebním ruchu, dále výmazné kvitance o úplném anebo částečném zaplacení těchto zápůjček jsou osvobozeny od poplatků stupnicových a vkladních.

Převádí-li stavební sdružení obecně prospěšné vystavěné budovy na svoje členy anebo obec na čekatele, jest tento převod osvobozen od poplatku převodního. Totéž osvobození přísluší oprávněnému podnikateli staveb pro první prodej v době 5 let od dokončení staveb.

Na směnky a poplatky v řízení sporném se osvobození nevztahuje (§ 38. zák. o stavebním ruchu).

Ad 12. Dle § 9. tohoto zákona platí o kolcích a poplatech ustanovení poplatková pro soudní řízení sporné.

Ad 13. Veškeré písemnosti související s řízením podle tohoto zákona jsou prosty kolků a poplatků (§ 21.).

Ad 14. Dle § 27. tohoto zákona jsou všechna podání a listiny týkající se činnosti závodních výborů a rozhodčích komisí prosta kolků a poplatků.

Ad 15. Pokladniční bony a jejich převody jsou prosty kolků a poplatků (§ 2. zák.).

Ad 16. Dle § 3. zákona o poplatku ze služebních smluv (viz č. 6) jest stvrzení požitků spojených s udělenou službou prosto poplatku kvitančního. Dle § 8. prováděcího nařízení k zákonu o poplatku ze služebních smluv jsou v tomto nařízení uvedené seznamy, výpisy, návěští, oznámení a ohlášení nároků na včítání kolku prosty.

Ad 17. Dle § 1. tohoto nařízení se zrušují §§ 3. až včetně 7. nařízení ministerstva financí z 22. prosince 1918, č. 86 Sb. z. a n., o placení kolkovného.

Ad 21. Dle poznámky č. 1. ku saz. pol. 57/106 B lit. e) zákona ze dne 13. prosince 1862 č. 89 ř. z., nepodléhaly ekvivalentu poplatkovému společnosti zřízené ku společnému zisku, které byly zřízeny pouze na doživotí společníků nebo pro jejich dědice, nebo na určitou dobu nejdéle 15 let. Tato poznámka, která v praxi zadávala velmi často příčinu ku sporným výkladům, jest nyní zrušena §em 31. zák. o daní z obohacení.

Dle poznámky č. 2 lit. b) téže sazební položky byly od poplatkového ekvivalentu osvobozeny všechny nemovité věci, které nepodléhají pozemkové nebo domovní dani. Toto ustanovení mění cit. § 31. takto: (Od poplatkového ekvivalentu jsou osvobozeny) nemovitosti osvobozené od daně pozemkové, pokud jich není použito k účelům výdělečným, a budovy, jimž přiznáno bylo trvalé osvobození od daně třídní nebo domovní z důvodů věnování. Na nemovitosti věnované dolování nebo dobývání minerálních olejů, hlíny a nerostů, dále na stavební plochy se osvobození toto nevztahuje.

Z výnosů ministerstva financí, otištěných ve Věstníku, sluší uvést výnos týkající se poplatků za protokoly a podání v řízení soudním podle zákona ze dne 8. dubna 1920, č. 275 Sb. z. a n., o ochraně nájemníků (strana 90), o vymezení rozsahu poplatkového osvobození hasičských spolků (strana 154), o poplatkových výhodách ku §u 30. zákona ze dne 27. května 1919, č. 318 Sb. z. a n., o

zajištění půdy drobným pachtýřům (strana 155), o poplatkových úlevách z důvodů nostrifikace (strana 217 a 218), o převzetí kolkového z platů ministrů státem (str. 229), o rozšíření pravomoci berních úřadů při vyměřování poplatků z trhových smluv (str. 185), o výměně obliterovaných kolků emise 1898 a o zmocnění patentního úřadu v Praze ku přetiskování kolků na cizozemských listinách v řízení patentním (str. 48).

IV. Všeobecná daň z převodu statků a pracovních výkonů, daň přepychová a daň z obchodu cennými papíry.

1. Všeobecná daň z převodu statků a pracovních výkonů a daň přepychová.

Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 321 Sb. z. a n., o všeobecné dani z obratu a z pracovních výkonů a o dani přepychové s prováděcím nařízením ze dne 9. prosince 1921, č. 450 Sb. z. a n.

Podotýkáme, že jsme rozbor tohoto zákona podali již ve svém dřívějším článku »Právní normy o státních dávkách v čs. republice od převratu až do konce roku 1920« v ročníku 1920 tohoto časopisu podle vládního návrhu. Tento doznal při parlamentním jednání některých změn, z nichž jako důležitější chceme uvést tyto:

Dani z obratu nepodléhá to, co se vezme z vlastního podniku k plnění naturálního výměnku (§ 1., odst. 5.); okolnost, že společenský podnik omezuje výkony nebo dodávky na členstvo, neruší jeho povahy podnikatelské (§ 6., odst. 1.); placení daně u dodávek nepodnikatelů děje se nyní bez ohledu na výši daně přímo u berního úřadu (§ 13.); s tímto souvisí změna § 11., odst. 2., o vzniku nároku státu na daň při dodávkách nepodnikatelů; rozsah daňové kontroly byl zákonem rozšířen (§ 16.); opožděné přiznání daňové má v zápětí 5%ní (nikoliv 10%ní) zvýšení daně (§ 17.); výkony nepodnikatelů nejsou od daně osvobozeny, neboť některé z nich podléhají dani přepychové (§§ 5. a 27.); subjektem daně přepychové při dovozu je též ten, kdo předmět dováží (§§ 29. a 39.); dodávky přepychových předmětů prováděné nepodnikateli, podléhají přepychové dani jen tehdy, přesahuje-li úplata 500 Kč, kromě případů podle § 28. č. 3 (§ 31.). Podotýkáme ještě, že seznam přepychových předmětů zůstal až na neopatrné změny celkem týž.

Myšlenkový postup našeho dřívějšího rozboru těmito změnami podstatně neutrpěl, pročez dovolujeme si prostě poukázat na tento rozbor, přenechávajíc upravu jeho dle případných změn laskavosti čtenářově.

Z výnosů ministerstva financí, otuštěných ve Věstníku, dlužno poukázat na tyto: Dávka z uhlí a daň z převodu (str. 48), osvobození dodávek státní ošacovací akce (str. 48), vrácení daně z vyvezeného zboží (str. 150), náhrada daně z převodu statků a daně přepychové z exportovaného zboží (str. 150), osvobození z důvodu no-

strifikace (str. 218), odvádění daně z převodu statků (str. 270), daň z převodu a pracovních výkonů u pekařů (str. 151), daň z převodu u dodávek umělých tuků (str. 182), daň z obratu a biografy (str. 225), daň z převodu při prodeji kůží družstvy řeznickými (str. 240), daň z obratu při dodávce zemědělských plodin a výrobků z nich (str. 270), z převodu statků a pracovních výkonů z výměrků z drahotního přídatku podnikatelů poštovních (str. 275), daň z obratu při dodávkách cukru (str. 371), daň z obratu u minerálních olejů a výrobků z nich (str. 371), daň z převodu statků ze vstupného do zábavních podniků, přednášek a pod. (str. 48), dále výnosy o paušalování daně: z převodu statků a pracovních výkonů u rolníků (str. 8), daně z převodu statků a daň přepychová při jabloneckém vývozním zboží (str. 86), z převodu masa (str. 7, 86, 88, 151, 238, 332), z převodu u obchodů bankovních (str. 149), z převodu z peněžních obchodů záložen (str. 242), z obratu a daň přepychová u cukrovinek (str. 333, 370, 78. roč. 1922), z obratu u lihu a lihovin (str. 393), z obratu u plechového smaltovaného zboží (str. 421), z obratu u cukru, změněný způsob placení (str. 422), z obratu u kávových náhražek (str. 78 roč. 1922).

Z výnosů ministerstva financí ve Věstníku otištěných a dotýkajících se daně přepychové, uvádíme: Daň přepychová a různé výrobky (str. 48), přepychová daň, dodávky nepodnikatelů (str. 216), zaplacení přepychové daně z textilií (str. 338), náhrada daně přepychové z exportovaného zboží (str. 150), paušalování daně přepychové při jabloneckém vývozním zboží (str. 86).

2. Daň z obchodu cennými papíry.

Zákon ze dne 17. února 1921, č. 85 Sb. z. a n., s prováděcím nařízením ze dne 7. dubna 1921, č. 143 Sb. z. a n., jež bylo změněno nařízením ze dne 16. června 1921, č. 222 Sb. z. a n.

A. Skutečnosti, s nimiž zákon spojuje jisté právní povinnosti.

Dle §u 1. jsou podrobeny dani z obchodu cennými papíry všechny obchody cennými papíry uzavřené na burse a mimo ní. Zákon praví zcela kategoricky všechny obchody; to však, jak uvidíme, není správné, poněvadž zákon sám některé obchody z berní povinnosti předem vyjímá. Lépe rozděluje obchody podléhající dani prováděcí nařízení v čl. 2. Tento článek praví: Dani dle tohoto zákona jsou podrobeny

a) všechny obchody cennými papíry na burse i mimo ní uzavírané mezi osobami uvedenými v odst. 2. §u 14. zák.,

b) obchody cennými papíry uzavírané s osobami uvedenými v odst. 2. §u 14. zák.,

1. pokud se dějí na burse nebo za sprostředkování či jiné účasti osoby uvedené v odst. 2. §u 14. zák.,

2. přesahuje-li daňový základ obnos 20.000 Kč.

Hledíme-li též k jiným ustanovením zákona, můžeme říci toto: Skutečnost, s níž zákon spojuje jisté právní povinnosti, jest obchod cennými papíry, pokud se nejedná o tržbu tuzemských směnek a kopeckých poukázek, tržbu jiných cenných papírů s určitým platebním dnem a obnosem, tržbu devis a jinakých cizozemských platidel a konečně tržbu čs. státních půjček, pokud není při jejich vydání výslovně prohlášeno, že této dani podléhají. Jedná-li se však o obchody, při nichž žádný z kontrahentů není osobou jmenovanou v §u 14. odst. 2. zák. (tuzemský obchodní dohodce nebo jiný oprávněný prostředkovatel z povolání, peněžní ústav, nebo podobná obchodní firma, obchodník cennými papíry nebo člen či návštěvník tuzemské burzy) jest tento obchod takovou skutečností pouze tehdy,

a) je-li uzavřen přímo mezi kontrahenty anebo za účasti osob jmenovaných v §u 14., odst. 2. zákona na burse anebo

b) mimo burzu za účasti osob jmenovaných v §u 14., al. 2 a konečně

c) mimo burzu a bez účasti těchto osob, avšak přesahuje-li daňový základ obnos 20.000 Kč. Obchod uzavřený mezi takovými kontrahenty mimo burzu a bez účasti osob jmenovaných v §u 14., odst. 2. podléhá tedy dani pouze tehdy, přesahuje-li daňový základ 20.000 Kč [§ 6. lit. a)]. Naproti tomu však jest skutečností, s níž zákon spojuje právní povinnosti, každý obchod cennými papíry (kromě papírů vytčených v §u 5. zákona) uzavřený mezi osobami jmenovanými v §u 14., odst. 2. zákona a to bez ohledu na místo, kde je uzavřen a bez ohledu na výši daňového základu.

Podmíněné obchody jsou stejně zdanitelný jako obchody nepodmíněné, prodloužené jako původní. Mezi cenné papíry, jež jsou předmětem zdanitelného obchodu, čítá čl. 3. prováděcího nařízení též kuxy, výherní a prozatimní (interimní) listy, listy požitkové a nesplatné kupony bez udání výplatného obnosu, pokud se převádějí bez cenného papíru, k němuž patří (vkladní knížky nikoli). Nahrazení prozatimních listů vlastními cennými papíry nepokládá se za zdanitelný obchod. Naproti tomu se převod odběrného práva na papíry dosud nevydané rovná převodu práva na tyto papíry samotné.

Obchody směnné a obstaravatelské (komisionářské) pokládají se za dvojitý obchod (§ 2. zák.).

Skutečností, s níž zákon spojuje právní povinnosti, jest též obchod uzavřený v cizině, bydlí-li v tuzemsku aspoň jedna strana. Za obchody uzavřené v cizině čítají se i ty, které vznikly písemně nebo telegraficky či telefonicky mezi místy v tuzemsku a v cizině.

B. Povinnosti s touto skutečností spojené.

Berní povinnost vůbec.

Dle § 1., odst. 1., jest skutečností, na níž zákon berní povinnost vůbec víže, jest uzavřený obchod, tedy uzavření obchodu. Dle § 3.

zákona vzniká nárok státu na daň též uzavřením obchodu; zrušení obchodu (storno) nebo propadnutí prémie má zásadně po stránce daňové stejný význam, jako kdyby byl obchod proveden, a osvobozuje od placení daně pouze za podmínek v zákoně (§ 3.) uvedených. »Nárok státu na daň« neznamena žádný jiný než nárok státu na zaplacení daně; z toho vyplývá, že jak berní, tak i platební povinnost jest přímo a bezprostředně spojena se skutečností uzavření obchodu. Tomu též odpovídá ustanovení § 8., dle něhož pro stanovení daňového základu jest zpravidla rozhodnou doba uzavření obchodu a ustanovení § 23., že ústavy odvádějící daň (o tom později) nejsou před zaplacením daně povinny uzavřít obchod se stranami, pokud se týče zprostředkovateli jej stranám, které své daňové povinnosti nevyhověly.

Jednotlivé povinnosti.

1. Povinnost ohlašovací.

Osoby, firmy a ústavy jmenované v § 14., odst. 2. (viz A.), musí oznámiti do 30 dnů po vyhlášení zákona svoji adresu, jméno firmy, bydliště i sídlo závodu, jakož i druh a způsob svého obchodování cennými papíry, jednak pražské burse, jednak i příslušnému finančnímu úřadu (§ 19. zák.). Tato povinnost ovšem nastává sice dříve než nastane vůbec účinnost zákona (zákon vyhlášený 10. března 1921 počne býti účinným teprve 10. května 1921); poněvadž však tyto osoby, firmy a ústavy mají též oznámiti druh a způsob svého obchodování cennými papíry a do rejstříků, jež tyto osoby jsou povinny vésti, musí býti dle čl. 16. prov. nař. zapsána uzavření obchodu, označení obchodu, daňový základ, celkový daňový obnos atd., vysvětlit z toho, že i tato povinnost tkví ve skutečnosti v uzavírání obchodu cennými papíry. Zákon v § 19. zajisté předpokládal, že tyto osoby, firmy a ústavy již v době vyhlášení zákona obchodují cennými papíry skutečně prováděly. Nové obchody přihlásiti dlužno nejdéle do 8 dnů před započatím obchodování. Toto časové spatium má za účel, aby byla získána potřebná doba ku pořízení seznamu všech uvedených osob, firem a ústavů provádějících obchodování cennými papíry (§ 19., odst. 4. zák.). O těchto seznamech jedná dále čl. 22. prov. nařízení a výnosy min. financí, otištěné ve Věstníku, str. 152 a 182.

2. Povinnost platební.

a) Skutečnost, sníž jest spojena povinnost platební, jest — jak již řečeno — uzavření obchodu (§ 3. zák.). Zrušení obchodu (storno) vylučuje vznik platební povinnosti pouze tehdy, stalo-li se při obchodech premiových v den uzavření obchodu, při obchodech za hotové (kasovních) pak ve lhůtě stanovené bursovními předpisy pro splnění takových obchodů, nejdéle však do 3 dnů.

b) Subjekty platební povinnosti. Zákon přesně rozeznává subjekty, které materiálně daň nesou, avšak státní po-

kladně formálně neodvádějí, a subjekty, které daň státní pokladně formálně odvádějí, aniž by jí materiálně nesly. Tato daň odváděná může být jednak daní připadající na samé subjekty odvádějící, a na subjekty, které daň vyplatí odvádějícím subjektům. Dle § 21. nese při tuzemských obchodech každá z obou smlouvajících stran polovici daně. Není-li strana bydlící v cizině při uzavírání obchodu v tuzemsku přítomna ani sama ani tuzemským zástupcem, nese druhá strana (tuzemská) celou daň; při cizozemských obchodech nese každá z obou smlouvajících stran polovici daně, nalézají-li se oba smluvníci, po případě jejich zástupci při tomto obchodě v tuzemsku (§ 4. zák.). Bydlí-li však v tuzemsku pouze jedna strana, podléhá obchod pouze dani poloviční a to stranou, která bydlí v tuzemsku. Při obchodech cennými papíry, při nichž jest jedním kontrahentem stát nebo cedulová banka, jest subjektem platební povinnosti kontrahent druhý, avšak pouze pro polovici daně. Druhá polovice, připadající na stát nebo cedulovou banku, odpadá [§ 7. lit. a) zák. a čl. 10. prov. nařízení]. Jedná-li se o zaplacení v kolcích, t. j. při obchodech bursovních, jež se nevyřizují uspořádacím ústavem tuzemské burzy, anebo obchodůch na tuzemské burse nebo mimo ni uzavřených za účasti nebo zprostředkování osob jmenovaných v § 14., odst. 2., nese sice při tuzemských obchodech každá z obou smlouvajících stran polovici daně, zapraví ji však v kolcích prodávatel, při obchodech pak uzavíraných cizozemskou stranou, nezastoupenou tuzemcem, tuzemská strana (§§ 20. až 22. zák.).

c) Rozsah platební povinnosti.

1. Daňový základ.

Daňový základ tvoří úplata za cenné papíry, které jsou předmětem obchodu, t. j. cena kupní, pokud se týče dodávací (kurs). Pro ocenění rozhoduje doba uzavření obchodu (§ 8., odst. 1. a 2.). Není-li úplata za cenné papíry nebo jejich cena udána v hodnotě peněžité, rozhoduje pro daň průměrná cena kursovní na tuzemské burse, po případě poslední kurs tuzemský ne starší jednoho měsíce, nebo poslední cena odhadní z této doby vyšetřená tuzemskou bursou, anebo konečně, není-li této ceny odhadní, cena jmenovitá.

Nedá-li se však cena kupní (dodávací), pokud se týče cena zdanitelná, v den uzavření obchodu určití, nýbrž až v den splnění obchodu, sečká se s vypočtením zdanitelné ceny a daně až do této doby.

Je-li udáno více kursů, mezi nimiž má strana právo volby, rozhoduje pro daň kurs vyšší. § 8. zákona jest doplněn čl. 12. prováděcího nařízení.

Do daňového základu se nečítá cena běžných nebo neoddělených kuponů úrokových a dividendových, jakož i prémie, pokud jejich obnos jest zvlášť vyznačen, rovněž ne dohodné, kurtáž a pod. vedlejší platy (§ 9. zák.).

Jsou-li předmětem jediného obchodu různé cenné papíry podléhající různé sazbě, vypočítá se daňový základ pro každý druh zvlášť, s tou výhradou, že použití nižší sazby pro část cenných papírů nemá býti na újmu poplatníkovu (§ 11. zák.). Bližší vysvětlení k tomuto podává § 14. prov. nař.

2. Sazba daňová.

Tuto uvádí § 12. zák. Z každého započatého tisíce Kč činí daň při státních dluhopisech československých, které této dani podléhají, pak při jistých státních dluhopisech býv. státu rakousko-uherského a dále při dluhopisech zemských ústavů, vydaných v území nynější čs. republiky, 10 hč, při papírech dividendových a premiových s vynětím státních premiových dluhopisů čs. 50 hč a ze všech ostatních cenných papírů 20 hč.

Daň 25 hč se platí, jedná-li se o mimobursovni obchody nepremiové, nejsou-li spojeny se žádným jiným obchodem cenných papírů a činí-li jejich cena nejvýše 500 Kč.

Pro obchody prováděné v kulise prostřednictvím uspořádacích oddělení tuzemské bursy snižuje se daň na polovici pravidelné sazby ohledně každé strany sestávající z kuksníků (§ 7., lit. b), a § 3. nařízení vlády ze dne 16. června 1921, č. 222 Sb.).

d) Doba a způsob plnění platební povinnosti.

Daň se zapravuje:

- aa) hotovými (přímo) a
- bb) v kolcích.

ad aa) Přímo se zapravuje daň za:

1. obcholy bursovni, jež se vyřizují uspořádacím ústavem tuzemské bursy, na základě podacích listů (§ 14. zák.). Uspořádací ústav jest povinen vésti v pořádku podací (aranžovací) listy, vybratí od stran částky daně na ně připadající a odvésti je příslušnému finančnímu úřadu (čl. 15. prov. nař.).

2. Ostatní obchody na tuzemské burse, jakož i obchody mimobursovni, prováděné za účasti nebo zprostředkování osob, vyjmenovaných v § 14., al. 2. zák.

Není-li strana zavázaná ku placení daně nebo její částky zároveň povinna odvésti daň státní pokladně nebo zapraviti v kolcích, složí částku na ni připadající osobě (ústavu) uvedené v § 22. zák. a tato jest pak povinna odvésti daň státní pokladně (§ 21. zák.).

ad bb) V jiných případech odvádí se daň všeobecnými kolkovými známkami na účtu, který o dotyčném obchodu jest povinen vydati prodávatel kupujícímu. Prodávatel vybere od druhé strany, která nese polovici daně, příslušný obnos a zapraví daň v kolcích na účtu (§ 21. a § 22., lit. e zák.).

Bydlí-li prodávatel v cizině a nedá-li se zastupovati při obchodu tuzemcem, povinna je druhá strana kolkovati duplikát závěrečného listu určeného pro cizozemskou stranu. Duplikát ten ponechá tuzemská strana u sebe jako průkaz o zaplacení daně (§ 20. zák.).

e) Vrácení daně.

Daň omylem přeplacená může býti na žádost vrácena do tří let od uplynutí roku, do kterého přeplacení spadá (§ 33. zák.). Při zrušení obchodu vrátí se daň pouze za podmínek v §u 3. uvedených.

f) Zánik platební povinnosti.

Pro promlčení daně platí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku s inkorporovanými územími též ustanovení jako pro jiné poplatky, na Slovensku a Podkarpatské Rusi ustanovení zákona ze dne 29. ledna 1920, č. 70 Sb. z. a n., ku §§ 21. a 45. zákona ze dne 11. prosince 1919, č. 658 Sb. z. a n.

3. Jiné povinnosti.

a) Povinnost vésti záznamy.

1. Osoby uvedené v § 14., odst. 2. zák., jsou povinny vésti rejstříky. Zápis do rejstříků musí se státi do 3 dnů po uzavření obchodu. O formě a vedení rejstříků jednají čl. 16.—18. prováděcího nařízení.

2. Povinnost uspořádacího ústavu vésti v pořádku podací (aranžovací) listy a uschovávatí je po 2 léta (§ 14., odst. 1. zák.). O bližším obsahu podacích listů jedná čl. 15. prováděcího nařízení.

b) Povinnost ručení.

1. Jak již řečeno, osoby odvádějící daň nenesou daně, třebaže je formálně platí, nýbrž vyberou od osob, které daň nesou, příslušnou daň a odvedou ji státní pokladně, příp. ji zaplatí v kolcích. Tyto osoby nejsou povinny před zaplacením příslušných částek uzavřítí obchod se stranami, po případě zprostředkovatí je stranám, které jim příslušnou daň neodvedou. Učiní-li tak přece, ručí za jejich daňové nedoplatky, mají však právo regresní ohledně nedoplatků vůči svým dlužníkům.

2. Každý příjemce listiny, která má býti kolkována podle § 20. neb opatřena číslicí daně a číslem rejstříku, pod kterým daň byla odvedena (podle § 15. zák.), je povinen přezkoumatí správnost zápisu na listině na základě okolností a dat jemu známých a oznámití příslušnému finančnímu úřadu zjištěné snad nedoplatky po stránce daňové. Nedostojí-li příjemce této povinnosti, ručí za daň (i za pokutu) vyplývající z neoznámené vadnosti (§ 24. zák.).

3. Zastoupení ručí za činy a opomenutí svého zástupce, ústavy, korporace a majitelé firmy též za činy a opomenutí svých zřízenců; ručení se vztahuje na daň i na případnou pokutu.

c) Kontrahenti obchodu jsou povinni do 3 dnů vydati sobě navzájem účty, pokud se týče závěrečné listy, při obchodech stravních účty, pokud se týče depositní listy nebo jiné stvrzenky na příjem cenných papírů daných do stravy (§ 15. zák.). O obsahu účtů a listin pojednává blíže článek 19. prov. nař.

d) O povinnosti příjemců listin dle § 24. bylo mluveno sub b), č. 2.

e) Každá osoba, která chce uzavřít nějaký obchod cennými papíry podléhajícími daní, jest povinna v těch případech, ve kterých okolnost ta má význam pro způsob odvedení daně a osobní závazek k tomu, přesvědčiti se o tom, patří-li druhá strana k osobám uvedeným v § 14., odst. 2. Nedbá-li této opatrnosti, nese následky tohoto opomenutí (§ 19., posl. odst. zák.).

f) Povinnosti vyplývající z dozoru státu.

1. Dle § 17. zák. jsou finanční úřady oprávněny nahlédati do podacích listů, rejstříků a jich příloh, přezkoumávati správnost zápisu knih porovnáním s jinými obchodními knihami, po případě i jiným vhodným způsobem. Z toho vyplývá povinnost těch, kteří podací listy, rejstříky atd. mají u sebe, trpěti kontrolu finanční správy. Naproti tomu jest finanční kontrolující úřad povinen zachovávat obchodní tajemství obsažená v podacích listech a rejstřících v téže míře, jako při nahlédání do knih k účelu daní přímých a poplatků.

2. Ústavy a osoby uvedené v § 14., odst. 2., jsou povinny zaříditi svoje obchodní zápisky tak, aby srovnáním s rejstříkem o obchodech cennými papíry mohlo se snadně a jasně zjistiti, že všechny obchody podrobené daní také vskutku řádně jsou zapsány a zdaněny (§ 18. zák.).

4. Nesplnění povinností shora uvedených.

Následky nesplnění povinností uvedených pod č. 1.—3. uvádí zákon v části nadepsané: Trestní ustanovení (§ 26. a násl.)

(Pokračování.)